

ste Skolebygning med een Gymnastiksal i Stedet for flere o. s. v., vilde Besparelsen have været meget betydelig. Det principale Forslag fra det socialdemokratiske Mindretals Side vil derfor ramme de tyndt befolkede og vidtstrakte Sogne, og det vil desuden ingeniende indeholde Sporen til en forøget Undervisningstid. Thi Betalingen er jo Timeløn, og altsaa ville med et stigende Timetal Kommunernes Udgifter ogsaa stige. Det er jo 75 Øre pr. ugentlig Time pr. Barn, der foreslaas. I en Landsbyskole med 18 Timers ugentlig Undervisning og 70 Børn vil det blive 945 Kr. om Aaret. Men da Grundlønnen er 1,200 Kr., mangler der 255 Kr., som altsaa falde paa Staten. Men denne Del vil vokse. For hvert Barn, der gaar ud af Skolen, vil Kommunens Bidrag falde og Statens vokse og stige.

Der var endnu en Bemærkning, jeg vilde gøre til det ærede Medlem, der førte Ordet for Mindretallet. Denne Bemærkning gælder Mulktsystemet, som kræves indført for den fri Skole, og som ogsaa blev nævnt i Dag, da det ærede Medlem talte om Tvang til „aandelig Næring“. Han sagde, at man havde Ret til at tvinge Folk til at modtage aandelig Næring. Det er et ret karakteristisk Udtryk. Det vilde navnlig blive meget betænkeligt, hvis Forældrene ikke selv havde Ret til at bestemme Næringens Indhold, men maatte lade Staten staa for denne Nærings Art. Kan Staten først bestemme denne og dernæst føje Tvangen til, saa er det, at Faren melder sig. Men det var Mulktsystemet. Jeg vil paa ingen Maade gaa med til at udvide Mulktsystemets Omraade; det er allerede stort nok, og det er en Plet paa vor Folkeskole, at vi bevarer dette Mulktsystem. Det er det eneste Sted, der er tilbage, indenfor det Omraade, hvor der arbejdes for Dannelse, Oplysning og aandelig Berigelse, paa hvilket man ved Tvang vil bringe Folk til at deltage. Det eneste Sted er selve Folkeskolen, og jeg har sagt før, at jeg føler det personlig som et Tryk, hvad ogsaa mange andre Lærere have følt, at vi staa i Skolestuen i en aandelig Gerning med ufri Tilhørere. Jeg tænker her paa, at Forældrene, Forældrekredsen, under Dagsmulkter ere tvungne til at anerkende den aandelige Gerning, vi gøre, derved, at de sende Børnene til os. Kunde vi ikke gøre et Skridt bort derfra i Retning af, at en overdreven ustadig Skolegang straffedes ikke ved, at man tager Børnene i Nakden og under Mulktraf fører dem til Skolen, men at man derimod straffede

dem med en periodisk Bortvisning fra Skolen. Skolen er for den, som vil søge Undervisning. Vil man ikke det, maa man miste det Gode: at have Adgang til Undervisning. Det vilde dog være et langt ædlere Princip at bringe i Anvendelse og vilde højne Lærerens Gerning, naar hans Skole var saa god en Indretning, at naar de ikke vilde bruge den regelmæssig, mistede de for en Tid Retten til at komme der.

Jeg vil paa ingen mulig Maade være med til en Indskrænkning af Friskolens Frihed, og det, vi have sat ind i Paragraffen om Friskolen, har ikke den allermindste Forbindelse med Mulktsystemet, betyder ikke nogen som helst Indskrænkning i Friskolens Adgang til at ordne sig som Friskole fuldt ud, hvad Undervisningsplan, Ferie- og Timeplan angaar. Det vilde et frisindet Venstre aldrig gaa med til, fordi vi have den dybe Respekt for personlig Frihed baade paa Opdragelsens Omraade og paa andre Omraader, der tangere det aandelige Liv. Naar Friskolens Venner ude i Landet synes at have faaet vor Paragraf paa tværs i Halsen, maa det være, fordi de enten ikke have læst den ordentligt, ikke have haft den fuldt ud for Øje eller ogsaa ere saa ømfindtlige, at de ikke kunne taale, at man kræver, at Friskolen skal være en Skole, for til at være en Skole hører en Ordning. De 12 Kr. kastes jo ikke ud til Børn, der nyde tilfældig Undervisning hjemme eller ved tilfældige Sammenkomster, men bydes til Folk, der grundlægge en Skole. Jeg tror heller ikke, at de Folk, der løfte Røsten nu, ville vedligeholde denne Opposition mod vort Forslag, naar de faa besindet sig. Det vilde føre til meget vidtrækkende Konsekvenser. Naar f. Eks. en Højskoleforstander udslynger en Banlysning over denne Bestemmelse, maa han selv samtidig frasige sig Støtte fra Statskassen, ellers snakker han tankeløst.

Jeg vil nu sige et Par Ord om Mindretallets Pensionsparagraf. Den er ogsaa affattet uden at være rigtig gennemtænkt. Det er vanskeligt at affatte en stigende Skala for Forhøjelsen af den Slags Ydelser. F. Eks. er Skalaen ordnet saaledes, at en Pension paa 190 Kr. faar en Forhøjelse af 95 Kr., men en Pension paa 290 Kr., altsaa 100 Kr. større, faar 116 Kr. Det kan jo ikke være Meningen. Det er en stigende Skala, den vil give mere opad ved de større Pensioner. Men det er endnu uheldigere, at Enkernes Pensioner ere dragne ind under